

14/8

Tidningar på reträtt

Vårt påpekande att det vid nuvarbetarkongressen avslag på förslaget om beröm av KAB:s förstatligande inte refererats i vissa socialdemokratiska tidningar erkännes av dessa tidningar vara riktigt. Men under lustiga slingringar försvarar man sig med att detta förslag inte var värt att notera. Morgon-Tidningen skryter rent av med sin objektivitet: "Hade vi önskat utnyttja refererandet av kongressen i något slags politiskt syfte så skulle vi ju gett större rum åt oppositionen och låtit bli att låta majoritetens mening komma till väsentligt uttryck." Man menar alltså att undertryckandet av vad omröstningen gällde är i sin ordning, man skryter rent av med att inte majoritetens beslut undertryckts och oppositionens avslagna förslag ställts i förgrunden! Det är att gå långt.

Aftontidningen refererade här-omdagen med beröm och instämmande — och utan antydning om att den var orepresentativ — en amerikansk artikel som representerade en reaktionär riktningens kända tal om att England, Frankrike osv. är dåliga allierade och Atlantpakten värdefull. Nu tar tidningen tillbaka och erkänner att vederbörande författare "är ganska ensam om" sin åsikt och att Aftontidningen, i motsats till honom, anser Atlantpakten värdefull. Det är roligt att konstatera denna omkastaing — att den garneras av några ordasätt som vinglar mellan det platta och det meningslösa förklarar inte det goda intrycket.

14/8

11

Amery och Churchill

L. S. AMERY har nu utgivit tredje delen av sina politiska memoarer, omfattande tiden från den andra Baldwinska regeringens avgång i juni 1929 till störtandet av Neville Chamberlains ministär i maj 1940 (*My Political Life*, Volume Three, *The unforgiving years*, Hutchinson, 30 shilling). Vid sidan av Churchills böcker från de båda världskrigen är Amerys arbete utan tvivel det mest sakligt betydande och formellt lysande självbiografiska verk som under detta århundrade skrivits av en brittisk politiker. Det finns hos Churchill ett skimmer av praktfulla formuleringar och ungdomlig romantik som saknas hos Amery, men hos denne får vi mera av politiskt vardagsliv, av skarpinniga resonemang och kyligt inträngande personkaraktäristiker.

Den tid Amerys senaste bok gäller har under de senaste åren skildrats i en rad memoarer och biografier. De uppfattningar som bröt sig och fortfarande bryter sig kring låt oss säga koalitionsregeringens tillkomst 1931, Englands hållning till NF, Italien och Abessinien 1935—1936, Münchenavtalet 1938 har av politiker och forskare framställts med fullständighet och skärpa, och det finns inte ens för Amery mycket att tillägga i de centrala punkterna. Jag skall därför inte stanna vid dessa frågor, utan i stället något beröra Amerys och Churchills relationer.

Dessa båda under av vitalitet är lika gamla, födda 1874, vänner och konkurrenter sedan ungdomen. De tycks alltid ha varit utåtriktade, fria från tyngande personliga problem, lystna efter äventyr, handling, makt och ära, men stödda, utmejslade och begränsade av en vag optimistisk idealism lika väl som av brittisk moral och tradition. Båda blev tidigt kända som stora begåvningar, de slog definitivt igenom som korrespondenter under boerkriget. Vid 26 års ålder var Churchill parlamentsledamot, vid några och trettio minister, vid 40 en av världens ryktbara statsmän. Amerys förberedelseperiod som journalist, historiker och politisk assistent blev efter engelska förhållanden lång; först några år före det första världskriget kom han in i parlamentet. Churchills stjärna dalade emellertid under och efter detta krig, medan Amery gick framåt som en av den unga, protektionistiska och socialt medvetna högers ledare. 1924

L. S. Amery och hans bust, fotograferade i sitt bibliotek av Cecil Beaton.

sammanförde Baldwin dem i sin regering. Ivern, otåligheten, den storvulna imperialistiska patriotismen drog dem till varandra, liksom draget av okonventionalism, självständighet och den stora stilens lycksökeri. Men Churchill var ännu i mycket gammalliberal, sparsamhetsvän och frihandlare, medan imperiets sammanlutning genom tullar i Joseph Chamberlains anda var Amerys huvudtanke. Amery anför starka skäl för sin åsikt att Churchill var en dålig finansminister med redan vid denna tid föräldrade åsikter.

Under hela tiden från högers nederlag 1929 fram till det andra världskriget stod både Amery och Churchill utanför regeringen. Orsaken var politiska och personliga motsättningar till de konservativa ledarna, Baldwin, Neville Chamberlain och Hoare. Om något systematiskt samarbete mellan de utestängda genierna var emellertid i regel inte fråga. De opponerade ofta mot partiledningen och den reellt klart konservativa regering som satt efter 1931, men följde inte sällan skilda linjer. I de hetsiga Indiendebatterna verkade Amery för ökad självstyrelse, medan Churchill företrädde die-hards, under Italiens krig mot Abessinien gick Churchill på NF:s och sanktionernas linje, medan Amery ville förhandla med Italien för att isolera Tyskland, Churchill hörde till "kungens vänner" i abdikationskrisen, under det att Amery oförbehållsamt stödde regeringen. Man får intrycket att den heta önskan att